

Pojem a ,pojem pojmu‘

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2003](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2003](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 8. 8. 2003

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 8. 8. 2003

Pojem a ‚pojem pojmu‘

Pokud zůstáváme vězet v zajetí pojmovosti původně řeckého typu, tj. pokud je pro naši pojmovost charakteristické, že každý pojem je úzce spjat s příslušným intencionálním předmětem, pak ovšem pro celou řadu „věcí“ (skutečností atd.) potřebný pojem nejen nemáme, ale ani mít nemůžeme. Tak je tomu zejména tenkrát, když onou „věcí“, jejíž pojem chceme ustavit a vymezit, není nic tak neměnného jako právě intencionální předmět. A protože pojem je něco hybného (druh této hybnosti nám ovšem ještě zbývá upřesnit), není nám nijak možné ustavit a vymezit pojem pojmu. Jsme-li však pevně rozhodnutí takový pojem pojmu vskutku ustavit a co nejpřesněji vymezit, nezbyvá nám než se s tradiční pojmovostí rozloučit (nebo se na ni aspoň neomezovat) a pokusit se aspoň v prvních krocích vybudovat něco jako novou pojmovost. Pro tu by pak mělo být charakteristické, že užití pojmu nového typu by počítalo s příslušným intencionálním „modelem“, odlišným od modelu „předmětného“ (jakým byl třeba trojúhelník rovnostranný). K tomu cíli by mělo stačit uvést takový divný „předmět“ do pohybu. Jestliže tedy bude pro nás termín „intencionální předmět“ znamenat, že jde o myšlenkový model strnule neměnný, mohli bychom alespoň předběžně začít užívat analogického termínu „intencionální nepředmět“, který by označoval myšlenkový model hybný, proměnný (ovšem s některými omezeními, zejména že by muselo jít o proměnlivost s počátkem, průběhem a koncem, která by však představovala jednotu, integritu, tedy stručně vyjádřeno o tzv. události). Teprve když budeme moci pojmově pracovat s intencionálními nepředměty, budeme schopni pojmově vymezit i „pojem pojmu“ (pochopitelně vedle mnoha dalších pojmů, postihujících či uchopujících skutečnosti v pohybu, tedy v čase).

(Písek, 030808–1.)